

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002075

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-05-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Короткий Олексій Вікторович

2. Oleksii V. Korotkyi

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 48169 Історія

Дата захисту: 23-08-2024

Спеціальність за освітою: 032 (історія та археологія)

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 6687

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Бердянський державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125220

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 71100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19.21

Тема дисертації:

1. Місця ув'язнення Херсонської губернії першої половини XIX ст. (1802-1855 pp.)
2. Places of imprisonment in the Kherson province in the first half of the nineteenth century (1802-1855)

Реферат:

1. Станом на 2024 рік, в умовах, коли сучасна українська держава активно реалізовує курс на інтеграцію до Європейського Союзу, уніфікує відповідно до європейських стандартів та принципів власне законодавство та процесуальне право, не менш важливими є реформи в галузі кримінально-виконавчої політики. Однією з таких, з огляду на порушення прав в'язнів, які були визнані Європейським судом з прав людини, є реформа пенітенціарної системи. Враховуючи, що публічність виконавчої влади передбачає тісний зв'язок органів управління з громадянським суспільством, реформування ув'язнення має супроводжуватись суспільною дискусією та увагою соціуму до нагальних проблем кримінально-виконавчої політики. Частиною такою дискусії мають стати й історичні дослідження тюремного ув'язнення в Україні. Вивчення історії тюремного ув'язнення допоможе створити теоретичне підґрунтя для якісного діалогу між суспільством та державою, збагатить дискурс тематики, що буде сприяти більш кваліфікованим рішенням, які будуть враховувати історичний контекст. Разом з цим, необхідно зауважити, що схожі проблеми мають й інші країни, що утворились на теренах колишнього Радянського Союзу. Від 1991 року пострадянським республікам,

незалежно від політичного режиму, не вдалось створити пенітенціарну систему за європейським взірцем, що дозволяє говорити не тільки про схожі соціально-економічні умови, але й інституційну пам'ять кримінально-виконавчої системи. Увага соціуму до тюремного ув'язнення на території Східної Європи була ситуативною. З найактуальніших подій – використання ув'язнених в якості живої сили в ході Російсько-Української війни в 2023-2024 рр. Натомість повсякдення та історія ув'язнення, функціонування цього інституту за межами політичних баталій чи реалізації масштабних державних 3 проектів, знаходиться на периферії суспільної уваги. Саме тому вивчення історії ув'язнення є актуальним завданням української історичної науки. Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що вперше в українській історичній науці здійснено спробу комплексно розкрити історію ув'язнення в межах окремої губернії південної України та встановити значення локальної історії ув'язнення в регіоні для історії системи ув'язнення у Східній Європі. Спираючись на концептуальні та теоретико-методологічні напрацювання істориків Західної Європи та Північної Америки кінця минулого століття, залучивши архівні документи України та РФ, нормативно-правові джерела, матеріали періодичних видань досліджуваного періоду, уперше розкрито історію формування тюремної інфраструктури регіону та доведено його роль як регіону для експериментів в галузі мілітаризації підневільної праці засуджених. Архівна база дослідження систематизована за типологічною та ознакою. Введено до наукового обігу нормативно-правові акти та архівні документи 9 фондів 1-го обласного вітчизняного та 3-х зарубіжних архівів (досліджено документи 77 архівних справ). Історіографічний аналіз засвідчив, що історія ув'язнення на території Південної України була предметом вивчення обмеженої кількості дослідників, у зв'язку з чим більшість праць розглядають лише окремі її аспекти або дотичні тематики історії благодійництва. Комплексних праць, присвячених дослідженню пенітенціарної політики імперії у регіоні не було створено. Історіографію було класифіковано за предметно-тематичним принципом, що дозволило з'ясувати рівень розробки тих чи інших питань, критично проаналізувати існуючі підходи до класифікації наукової літератури з історії ув'язнення, виокремити концептуальні та ідеологічні обмеження які існують у дослідженнях. Документи Державного архіву Одеської області, Державного архіву Російської Федерації, Російського державного архіву Військово-морського флоту та Російського державного історичного архіву стали основою джерельної бази дослідження. Загалом, в ході вивчення теми опрацьовано: нормативно-правові джерела, організаційні та розпорядчі джерела державного походження, пам'ятки суспільно-політичної, наукової, пенологічної думки досліджуваного періоду; 4 звітна документація окремих державних структур, статистичні дані; графічні джерела, ділова документація регіональної адміністрації та наративні джерела. Аналіз історіографії теми дослідження та джерел було здійснено крізь призму методології історизму, системного та інституційного підходів, історії повсякдення. Зроблено висновок, що в основі реформування місць ув'язнення, були ріст злочинності в першій третині XIX ст., складовою якого було збільшення масштабів порушень (жебрацтво, безпаспорство, волоцюжництво) системи локалізації населення – необхідної умови функціонування кріпосництва. Відповідно вплив західноєвропейських політико-правових ідей та їх носіїв в середовищі імперської еліти, їх зв'язки з англійськими тюремними реформаторами визначили, радше, форму здійснених реформ, ніж були їх безпосередніми каталізаторами.

2. As of 2024, in a context where the modern Ukrainian state is actively pursuing its course of integration into the European Union, unifying its own legislation and procedural law in accordance with European standards and principles, reforms in the field of criminal executive policy are no less important. One of these, given the violations of prisoners' 7 rights recognised by the European Court of Human Rights, is the reform of the penitentiary system. Given that the publicity of the executive branch implies close ties between the government and civil society, prison reform should be accompanied by public discussion and public attention to the pressing problems of penal policy. Historical studies of imprisonment in Ukraine should be part of this discussion. The study of the history of imprisonment will help create a theoretical basis for a quality dialogue between society and the state, enrich the discourse on the topic, and contribute to more qualified decisions that take into account the historical context. At the same time, it should be noted that other countries that emerged from the former Soviet Union face similar problems. Since 1991, the post-Soviet republics, regardless of their political regime, have failed to create a

European-style penitentiary system, which allows us to speak not only about similar socio-economic conditions, but also about the institutional memory of the penal system. Public attention to imprisonment in Eastern Europe was situational. One of the most pressing events was the use of prisoners as manpower during the Russian-Ukrainian war in 2023-2024. Instead, the everyday life and history of imprisonment, the functioning of this institution outside of political battles or the implementation of large-scale state projects, is on the periphery of public attention. That is why the study of the history of imprisonment is an urgent task for Ukrainian historical scholarship. The scientific novelty of the results of the dissertation is that for the first time in Ukrainian historical science, an attempt has been made to comprehensively reveal the history of imprisonment within a separate province of southern Ukraine and to establish the significance of the local history of imprisonment in the region for the history of the prison system in Eastern Europe. Drawing on the conceptual, theoretical and methodological developments of historians of Western Europe and North America at the end of the last century, using archival documents of Ukraine and the Russian Federation, regulatory sources, and materials from periodicals of the period under study, the author reveals for the first time the history of the formation of the region's prison infrastructure and proves its role as a region for experiments in the militarisation of forced labour of convicts. The archival base of the study is systematised by typological and attribute. 8 Regulatory legal acts and archival documents from 9 fonds of the 1st regional national and 3 foreign archives were introduced into scientific circulation (documents from 77 archival files were studied). Historiographical analysis has shown that the history of imprisonment in the territory of Southern Ukraine has been the subject of study by a limited number of researchers, and most works consider only certain aspects of it or related topics in the history of charity. There have been no comprehensive works devoted to the study of the empire's penitentiary policy in the region. The historiography was classified according to the subject and thematic principle, which made it possible to determine the level of development of certain issues, critically analyse existing approaches to the classification of scientific literature on the history of imprisonment, and identify conceptual and ideological limitations in research. The documents of the State Archives of Odesa Oblast, the State Archivist of the Russian Federation, the Russian State Archive of the Navy, and the Russian State Historical Archive formed the basis of the research source base. In general, in the course of studying the topic, the following sources were studied: regulatory and legal sources, organisational and administrative sources of state origin, monuments of socio-political, scientific, penological thought of the period under study; reporting documentation of individual state structures, statistical data; graphic sources, business documentation of the regional administration and narrative sources. The analysis of the historiography of the research topic and sources was carried out through the prism of the methodology of historicism, systemic and institutional approaches, and the history of everyday life.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Короткий О. Арештантські роти на півдні України та імперська колонізація другої чверті XIX ст. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Історичні науки. 2021. Вип. 52. С. 75-84.
- Короткий О. Трансформація тюремного досвіду в Російській імперії в першій третині XIX ст. на прикладі Херсонської губернії. Zaporizhzhia Historical Review. 2022. Т. 58. №6. С. 84-96.

- Короткий О. Історико-демографічна характеристика ув'язнених Херсонської губернії в першій половині XIX ст. (за матеріалами діловодної документації). Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки. 2022. Вип. 37. С. 61-75.
- Короткий О. Фактори трансформації інституту ув'язнення у Російській імперії в першій половині XIX ст. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки. 2023. Вип. 39. С. 144-159
- Короткий О. Створення арештантських рот морського відомства в Херсонській губернії. Київські історичні студії. 2023. Т. 37. №2. С. 41-46.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Константінова Вікторія Миколаївна
2. Viktoriya M. Konstantinova

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1557-5213

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Бердянський державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125220

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 71100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черемісін Олександр Вікторович
2. Olexandr V. Cheremisin

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0173-0489

Додаткова інформація:**Повне найменування юридичної особи:** Херсонський державний аграрно-економічний університет**Код за ЄДРПОУ:** 00493020**Місцезнаходження:** вул. Стрітенська, буд. 23, Херсон, 73006, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Бачинська Олена Анатоліївна

2. Olena Bachynska

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Одеський національний університет імені І. І. Мечникова**Код за ЄДРПОУ:** 02071091**Місцезнаходження:** вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Приймак Олег Миколайович

2. Oleg M. Priymak

Кваліфікація: д.н, професор, 07.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-0896-1431**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Запорізький національний університет**Код за ЄДРПОУ:** 02125243**Місцезнаходження:** вул. Університетська, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Мільчев Володимир Іванович

2. Volodymyr I. Milchev

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4432-3322

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Васильчук Геннадій Миколайович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Васильчук Геннадій Миколайович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Дребезов Денис Олегович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна